

koncertní sezona

2025/26

SEVEROČESKÁ FILHARMONIE TEPLICE
uvádí 5. abonentní koncert
symfonického cyklu B

Aleš Bárta

varhany

**SEVEROČESKÁ FILHARMONIE
TEPLICE**

Petr Vronský

dirigent

12. března 2026 v 19:00 hodin
Dům kultury Teplice

www.severoceskafilharmonie.cz

Severočeská / North Czech
filharmonie / Philharmonic
Teplice Since 1838

Česká hudba předklasická přesvědčivě ukazuje hudebnost širokých vrstev českého národa v minulých staletích, která v pozdější době vyvrcholila v tvorbě našich národních klasiků Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka. Typickým představitelem předklasické české hudby je **František Xaver Brix**, jeden z nejvýraznějších evropských skladatelů 18. století. Pocházel ze široce rozvětvené rodiny Brixů, jejíž kořeny lze v severovýchodních Čechách sledovat až do počátku 17. století. O jeho životě existuje jen málo archivních dokumentů a spolehlivých informací, nedochoval se ani jeho portrét. Byl synem proslulého pražského varhaníka a skladatele Šimona Brixiho a jeho ženy Barbory, dcery bohatého měšťana v Benátkách nad Jizerou. Hudbu provozovali i jeho strýc a bratranec. Z matčiny strany byli spřízněni s hudební rodinou Bendů. Otec rodiny však zemřel, když byly malému Františkovi necelé čtyři roky a matka se musela postarat o tři děti. Jako dvanáctiletý odešel studovat na hudebně zaměřené piaristické gymnázium při klášteře v Kosmonosech u Mladé Boleslavi, kde se jej ujal kněz Václav Kalous. Po ukončení studia působil v několika pražských chrámech jako varhaník, například v kostele sv. Mikuláše na Malé Straně, u sv. Havla na Starém Městě a v dnes již zaniklém kostele Panny Marie Na louži, který stával na dnešním Mariánském náměstí. Mezi uznávané skladatele se zařadil velmi záhy, o čemž svědčí četné skladby, prováděné v letech 1758–1771 na každoročních svatojánských slavnostech, pořádaných na lodích poblíž Karlova mostu. Dá se říci, že coby hudební skladatel již jako „dvacátník“ v Českých zemích ve své době zcela dominoval. Jako osmadvacetiletý se stal kapelníkem katedrály sv. Víta. Tuto, v tehdejších dobách snad nejvýznamnější funkci v pražském hudebním životě, zastával až do své smrti. Ve volných chvílích navštěvoval benediktinský klášter v Břevnově a opatu Bedřichu Grundmannovi v roce 1765 věnoval slavnostní kantátu senectus k padesátému výročí řádových slibů. Po dlouhá léta udržoval přátelské styky se členy rytířského řádu Křižovníků na Starém Městě, pro které zkomponoval k různým slavnostem a výročím řadu skladeb. Mnohé z těchto klenotů křižovnického archivu v chrámu sv. Františka u Karlova mostu jsou dodnes zpracovávány a v obnovených premiérách uváděny u příležitosti církevních svátků. Tento skladatel zdánlivě „sešněrovaný“ církevním prostředím však měl i velký smysl pro humor, který přenesl například do žertovné čtyřhlasé vokální fugy s názvem *Das Katzensgeschrey*, ve které napodoboval kočičí hlasy. Je také autorem hudby k burleskám *O opilé guvernantce* a *Náfu* bez peněz. Složil dvě komické opery s latinskými texty, které byly určeny pro školní představení: *Parodie dobových způsobů výuky zpěvu* a *Ukázka nevhodné metody výuky žáků*.

Brixiho umělecký věhlas pronikl velmi brzy i do zahraničí. V Polsku, Rakousku i na západě Německa patřil v sedmdesátých a osmdesátých letech 18. století k nejhranějším autorům chrámové hudby. Mnichovští jezuité od něj několik let objednávali hudbu k duchovním dramátům. Téměř dvě stovky jeho děl jsou dodnes v opisech zachovány v klášteře cisterciáků v bavorském Ottobeurenu. Na rozdíl od mnohých českých hudebníků a skladatelů té doby ale Brix nikdy Čechy neopustil. Téměř celý život prožil v Praze. Nebyl ženatý a neměl děti. Zemřel poměrně mlád, patrně na tuberkulózu v Nemocnici u milosrdných bratří na Františku, kde byl na nemocničním hřbitově u kostela sv. Šimona a Judy i uložen k poslednímu odpočinku.

Brixiho dílo stojí vysoko nad dobovým průměrem svým rozsahem i kvalitou. Stylově se svou tvorbou řadí k hudebnímu předklasicismu a ranému klasicismu. Svými kompozičními postupy velmi ovlivnil své současníky. Celkem vytvořil na čtyři stovky skladeb, převážně chrámových, spojujících tradici neapolského stylu se zpěvností a živou rytmikou raného klasicismu, užívající často prvků lidové hudby. Specifickou oblastí Brixiho tvorby jsou litanie na české texty, které se v církevní hudbě té doby objevovaly velmi zřídka. Právě všeobecné rozšíření jeho hudby je dáváno do souvislosti s nadšeným přijetím Mozartových oper v Praze. V Čechách byly Brixiho oratoria, mše a kantáty ceněny a hojně provozovány až do počátku 20. století. Bohužel se dochovalo pouze málo jeho kompozic koncertantní formy, mezi nimi několik varhanních koncertů s doprovodem orchestru, k nimž patří i **Koncert G dur**. Skladby vznikly na objednávku kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě. Když Brix nastoupil na post katedrálního kapelníka, jeho předchůdce, skladatel Jan František Novák byl v té

době ještě naživu. Penzionován byl ze zdravotních důvodů, ale paradoxně zemřel ve stejném roce jako mladý Brixí. Novákova penze odčerpávala z Brixího platu mandatorně 100 zlatých ročně. Brixí chybějící výdělek dorovnával mimo jiné právě účinkováním v ženském benediktinském klášteře. S touto významnou funkcí byla spojena řada povinností. Pro různé církevní obřady a slavnosti psal nové skladby, dohlížel na chrámový sbor a vyučoval zde hudbě.

Koncert je trřívětý, varhanní part je psán pouze pro manuál. Obsazení orchestru tvoří smyčce doplněné v první a třetí větě dvěma klarinami nebo lesními rohy. Ve druhé větě autor naopak nechává prostor pro vyniknutí ozdob v partech vyšších smyčců. Ačkoli žil ještě v době baroka, jeho hudba je předzvěstí hudebního klasicismu. Ve skladbě se objevují nové prvky, jako jsou projasněnost výrazu, svěží rytmické citění a promyšlenost stavby, tedy postupy typické pro klasicistní hudbu. V tom také tkví Brixího největší objevitelské přínos a význam. Hojně uplatňoval synkopy a trioly a stálým kombinováním nejrůznějších rytmických útvarů, nepravidelností a přesahy se vyhýbal jednotvárnosti, do které upadalo mnoho jeho současníků. Ty převyšoval i složitější harmonií a pestrostí formálního členění. Jeho skladby jsou plné vnitřního napětí, které jim dodával důrazem na hudební výraz skladby, což v té době rozhodně nebylo běžné. Vytvořil si vlastní individuální styl, charakterizovaný živým rytmem a často neobvyklou melodií, v níž byly patrné stopy lidové hudby. Jako jeden z prvních v Čechách ovládl umění kontrapunktu a patřilo mu v tomto směru první místo. Melodický půvab a hudební svěžest Brixího hudby jsou i po více než dvou staletích nesporné.

Josef Suk je v povědomí veřejnosti zjednodušeně zapsán jako žák a zeť Antonína Dvořáka tvořící pod vlivem svého učitele, anebo jako „český impresionista“. Neprávem se často přehlíží podstatný fakt, že Dvořákův vliv se týká jen Sukovy tvorby do třicátého roku jeho života, a i v té je jen částečný. I když mladý skladatel do jisté doby odrážel vliv někoho jiného, což je normální jev, přemýšlel zároveň velice brzy po svém. Sukova individuální povaha vycházela z osobitého lyrického citění, které se v zásadě lišilo od klasicizujícího Dvořákova založení a působivě se vedle jeho vzoru ozyvá ve všech Sukových skladbách. I fakt, že je Suk často označován za impresionistu, svědčí o tom, že existuje také povědomí o jeho příslušnosti k uměleckým proudům přelomu století, které se již Dvořákovi vzdalují. Josef Suk patří k těm, kteří své tvůrčí nadání projevili velmi záhy. V patnácti letech již měl na kontě řadu skladeb. Hudba jeho jinošských let tehdejší publikum okouzila mladistvým vzletem, patrným ve vášnivě lyrice i v energickém temperamentu rychlých vět. Většina skladeb jeho studijních let byla vážných a pochmurných, byla to jakási „mladistvá radost z tragiky“, jak později sám prohlásil. Snad souvisela s jeho citlivou povahou, zvláště však asi s módními vlivy doby. Kulturním světem se šířila vlna obdivu k francouzské literatuře v čele se smutkem francouzských „prokletých básníků“ a dalších. A v sentimentálním bolestinství se vyžívala i dobová salónní hudba, s níž mladý autor v Praze přicházel do styku. Jeho zvláštní schopnost volného lyrického rozvolnění hudebního toku se odrazila zejména v melodramatických kvalitách míst ve skladbách opisujících konkrétní děj, jako byl například cyklus Radúz a Mahulena na motivy slovanské pověsti. Jako by z něj přímo dýchala pohádková a slovansko-mytická atmosféra. I v dalších kompozicích projevil Suk neobyčejný smysl pro emoční náboj a barvu, pro tvárnou lyricky citovou melodičnost, vzrušené gradace a zase melancholická odplývání, citlivou jemnost a náznak, poeticky citěnou nástrojovou a harmonickou barevnost apod.

„*Vrať se ihned. Dvořák mrtev!*“ Tak zněl telegram, který Josef Suk obdržel 1. května 1904 během právě probíhajícího turné Českého kvarteta ve Španělsku. Toto lakonické sdělení mělo nedozírný dosah na osobní život adresáta i celý tehdejší kulturní svět. Suk byl zdrcený zprávou o odchodu svého tchána, učitele i přítele a zároveň jej tísnily obavy o jeho citlivou ženu Otítku, Dvořákovu nejstarší dceru, klaviristku a skladatelku, která od mládí trpěla srdeční chorobou. Když pak o pár dní později kráčel za Dvořákovou rakvi na bájný Vyšehrad, už tehdy myslel na hudební hold svému učiteli, který by měl být žalozpěvem nad jeho ztrátou i oslavou jeho uměleckého génia. Na počátku roku 1905 vystupoval Suk jako klavírista na koncertě Spolku českých žurnalistů. Kromě přednesu vlastních skladeb

doprovázel Magdu Dvořákovou v písničkách jejího otce. Během koncertu se u přítomné Otilky dostavil vážný srdeční záchvat, který vystupňoval Sukovu úzkost a obavy. Během jarního evropského turné kvarteta začal pracovat na nové skladbě s názvem **Asrael**, kterou zamýšlel jako oslavu Antonína Dvořáka. Zkomponoval první, druhou i třetí větu, kterou dokončil ve Vysoké v den Otilčiných narozenin. Čtvrtou větu již nedokončil. Otilčin stav se rapidně zhoršil a po vážném srdečním záchvatu 6. července hodinu po půlnoci zemřela v Sukově náručí. Letní měsíce představovaly pro Suka skutečné martyrium bolesti, smutku a beznaděje. Toulal se křečovickou krajinou a vybavoval si, jak Otilku poprvé spatřil coby třináctiletou dívku ve foyeru Národního divadla, kde mu ji představil sám Antonín Dvořák. Vzpomínal na společné chvíle, kdy zamilovaný komponoval hudbu na motivy příběhu o Radúzovy a Mahuleně. V mysli se mu vynořoval obraz svatby před sedmi lety, kdy zároveň Otilčini rodiče Dvořákovi slavili stříbrnou svatbu. A další velké štěstí, narození syna Josefa o Vánocích roku 1901. Jedině láska k synovi Josefovi a hudba dávaly Sukovi smysl žít dál. Práce a kolegové z kvarteta mu pomohli najít postupně duševní rovnováhu. První nápor bolesti byl překonán, do duše se pomalu vracel klid a nadešel čas proměnit prožité emoce v umělecký čin nebývalé velikosti.

Během podzimu 1905 se vrátil ke kompozici Asraela. Změnil celý plán původní symfonie, dal jí nový ráz a přídomek „Smuteční symfonie c moll“. Sloučil první tři věty v jeden myšlenkový celek, věnovaný Dvořákovi, další dvě věty pak věnoval Otilčině památce. Skladbě dominují dvě hlavní myšlenky, témata osudu a smrti. Nacházíme je jako tónové symboly v proměnách a variacích v průběhu celého díla. Skladba líčí bolest a smutek v jejich různých podobách. Úzkost, stupňující se obavy, tušení smrti a jindy zase divoký rej osudových sil zas a znovu v drtivých nárazech bolesti útočí na integritu lidského „já“. Čtvrtá věta představuje vzpomínku na Otilku. Vroucí melodie plná něhy je zahalena snovým oparem, který nenechává nikoho na pochybách, že vše krásné minulo. V páté části se opět rozvíjí dramatický boj o své „já“. Finále ale přináší katarzi. Závěrečný, čistý akord C dur působí jako projasnění, očištění i poznání v jednom. Utrpení a bolest jsou nedílnou součástí života, umocňují jej a zhodnocují jeho cenu. Bez nich by nebylo možné prožívat chvíle štěstí, radosti a lásky. Aneb jak napsal Josef Suk svému příteli a kolegovi z kvarteta Hanušovi Wihanovi „*Dílo má tehdy oprávněnost, když tvůrce přesvědčivě podati útěchu trpícím, a že to může jen tehdy, když zakusí sám velikou bolest a v ní se očistí. A začínám „Asraelem“; chápeš, co jsem musel prociťit, než jsem se dostal k závěrečnému C dur? Ne, to není jen dílo bolesti, to je dílo nadlidské energie.*“

Premiéra symfonie se uskutečnila v neděli 3. února 1907 v 11 hodin dopoledne. Před publikum hlediště Národního divadla v Praze předstoupil divadelní orchestr pod vedením Karla Kovařovice. A byl to úspěch, recenze oceňovaly i mimořádnou kvalitu nastudování a reprodukční umění orchestru. Ve středu pozornosti bylo ale vlastní Sukovo dílo. Symfonie se dočkala vřelého kritického přijetí i oficiálního ocenění. Josef Suk za ni obdržel výroční první cenu České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění za rok 1907. Česká filharmonie hrála toto monumentální dílo poprvé 7. ledna roku 1912 pod taktovkou Viléma Zemánka. Byl to vůbec první koncert České filharmonie ve Smetanově síni nově vybudovaného Obecního domu.

Jeden z nejúspěšnějších českých varhaníků **Aleš Bárta** zahájil svá studia na brněnské konzervatoři u Josefa Pukla a pokračoval na pražské Akademii múzických umění ve třídě Václava Rabase. Již během studia se stal úspěšným účastníkem domácích a mezinárodních soutěží. Zvítězil v Mezinárodní varhanní interpretační soutěži Antona Brucknera v Linci, v Mezinárodní varhanní soutěži Franze Liszta v Budapešti a stal se absolutním vítězem Mezinárodní varhanní soutěže Pražského jara. Jeho koncertní repertoár obsahuje stěžejní díla světové i české varhanní tvorby od baroka po současnost. Jako sólista vystupuje s předními orchestry jako jsou Česká filharmonie, Český národní symfonický orchestr, Symfonický orchestr hl. města Prahy FOK nebo Symfonický orchestr Českého rozhlasu i s komorními orchestry, jako např. Sukův komorní orchestr, Virtuosi di Praga, Pražský komorní orchestr. Spolupracuje s předními sólisty, k nimž patří Gabriela Beňačková, Miroslav Kejmar, Radek

Baborák, Sergej Kopčák, Ivan Kusnjer, Joseph Alessi a s dirigenty jako Eliahu Inbal, Kenichiro Kobayashi, Zdeněk Mácal, Miroslav Válek, Ondrej Lenárd.

Koncertoval v Rakousku, Maďarsku, SRN, Francii, Španělsku, Švýcarsku, Finsku, Itálii, Belgii, Rusku, Turecku, USA, Japonsku a Číně. Vystoupil na mezinárodních festivalech v Tokiu, Londýně, Curychu, Berlíně, Lipsku, Avignonu, Madridu, Hong Kongu, Istanbulu, Budapešti a Bratislavě. Během svého turné v Japonsku v roce 1998 otevíral svými dvěma recitály novou koncertní síň v Yokohamě. Je pravidelným hostem festivalů Pražské jaro, Smetanova Litomyšl, Janáčkův máj a Mezinárodního hudebního festivalu Brno. Pravidelně spolupracuje s Českým rozhlasem, od roku 1995 je sólistou Symfonického orchestru Českého rozhlasu. Uvádí premiéry soudobé varhanní hudby autorů Jiřího Temla, Otomara Kvěcha, Juraje Filase, Otmara Máchy, Ilji Hurníka a dalších. Aleš Bárta natočil 30 sólových kompaktních disků, za které získal četná domácí i světová ocenění. V nedávné době vystupoval jako sólista Symfonického orchestru Kyoto, Nagoya Philharmonic Orchestra, Petrohradské filharmonie, České filharmonie, Symfonického orchestru Českého rozhlasu a Slovenské filharmonie Bratislava. Představil se také na samostatném recitálu v Paříži.

Petr Vronský, původně úspěšný houslista, laureát soutěže Beethovenův Hradec v roce 1964, začal svou dirigentskou dráhu v roce 1971 v plzeňské opeře. Odtud přešel v roce 1974 do Ústí nad Labem jako šéf operního souboru. Pro jeho umělecký rozvoj byly důležité úspěchy v dirigentských soutěžích v Olomouci (1970), Besançonu (1971) a v Berlíně v soutěži H. von Karajana (1973). V roce 1978 se stal dirigentem a v letech 1983–1991 šéfdirigentem Státní filharmonie Brno, s níž hostoval v mnoha zemích Evropy a v Japonsku. V letech 2002–2005 zastával pozici šéfdirigenta Janáčkovy filharmonie Ostrava, s níž absolvoval rovněž řadu zahraničních turné (Japonsko Španělsko, Rakousko, SRN, Polsko atd.). Od roku 2005 byl 13 sezón šéfdirigentem Moravské filharmonie Olomouc a působil jako docent oboru dirigování na Hudební fakultě pražské AMU. Pravidelně vede přední světové orchestry, například Antverpský královský filharmonický orchestr, Berlínské symfoniky, Devlet Senfoni Orchestrası Istanbul, Metropolitan Orchestra Tokyo, Jeruzalem Symphony Orchestra, Filharmonický orchestr Rio de Janeiro, Mnichovský rozhlasový orchestr, Petrohradský filharmonický orchestr atd. Spolupracuje také s Českou filharmonií, Symfonickým orchestrem hl. města Prahy

FOK, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, PKF – Prague Philharmonia a s operními scénami doma (Národní divadlo Praha, Státní opera Praha, Janáčkova opera Brno, Divadlo J. K. Tyla Plzeň) i v zahraničí (Kammeroper Wien, Dance Theatre Haag). Jeho repertoár zahrnuje přes 200 klasických, moderních, operních a symfonických děl. Je považován za všestranného dirigenta širokého záběru s mimořádným temperamentem a citem pro interpretaci. V roce 2016 obdržel Krajskou cenu olomouckého kraje. Od koncertní sezóny 2018–2019 působí na postu šéfdirigenta Severočeské filharmonie Teplice.

Severočeská / North Czech
filharmonie / Philharmonic
Teplice Since 1838

Petr Vronský

„Přestože kalendář ukazoval 80. narozeniny šéfdirigenta SČF Teplice Petra Vronského už 4. března, rádi bychom popřáli i touto cestou. Petr Vronský s námi prožívá již 8. koncertní sezónu a my si nesmírně vážíme každé společné práce, jeho neutuchající energie a vášně pro hudbu. Za celou Severočeskou filharmonii přejeme především pevné zdraví, životní elán a ještě mnoho radosti nejenom na koncertech.“

PROGRAM:

František Xaver Brixí (1732–1771)

Koncert G dur pro varhany a orchestr

Allegro moderato

Adagio

Allegro molto

Přestávka

Josef Suk (1874–1935)

Asrael, smuteční symfonie c moll, op. 27

Andante sostenuto

Andante

Vivace

Adagio

Adagio e maestoso

koncertní sezona
2025/26

SEVEROČESKÁ FILHARMONIE TEPLICE
uvádí 1. abonentní koncert mladého cyklu M

Absolventský magisterský koncert

Zdeněk Fibich

Noc na Karlštejně, op. 26

William Walton

Koncert pro violu a orchestr a moll

Béla Bartók

Koncert pro housle a orchestr č. 2, Sz 112

Bohumil Bondarenko

viola

Daniel Matejčka

housle

Severočeská filharmonie Teplice

Zdeněk Červinka

dirigent

Koncert ve spolupráci s HAMU Praha

19. března 2026 v 19:00 hodin

Koncertní sál Domu kultury Teplice

Vstupné 200,- Kč | Předprodej vstupenek v pokladně Domu kultury Teplice a na www.ticketportal.cz
Změna programu koncertu vyhrazena.

www.severoceskafilharmonie.cz

Severočeská / North Czech
filharmonie / Philharmonic
Teplice Since 1838

Za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Ústeckého kraje

Teplice

Ústecký kraj

PŘÍŠTÍ PROGRAM

KOMORNÍ CYKLUS K | KONCERT 6

18. března 2026 v 19:00 hodin

Teplice Lázně Beethoven

Program:

**Antonio Vivaldi
Gabriel Fauré
David Popper
Ástor Piazzolla**

a další

Účinkují:

Rácz Cello Quartett

**Réka Pacsi-Rácz, Levente Rácz,
Zoltán Rácz, Csaba Rácz**

Violoncellorum

**Jana Podolská, Jana Vintrová
Yevgen Dovbysh, Lukáš Hrnčárek, Jan Vint**

Severočeská filharmonie Teplice

+420 778 888 013 | e-mail: sev.filharmonie@seznam.cz
www.severoceskafilharmonie.cz | www.scf.sf.cz

Změna programu vyhrazena.

Při koncertech je zakázáno fotografovat a pořizovat audiovizuální záznamy.

Za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Ústeckého kraje

Teplice

MINISTERSTVO
KULTURY

Ústecký kraj

Lázně Teplice

SEVEROČESKÁ VODA
NADAČNÍ FOND